

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Növénytermesztési-tudományok Intézet

Növénytan Tanszék

Szarka Noémi Eszter

Kertészmérnöki alapképzési szak, levelező

A Soroksári Botanikus Kert pannon láprétjének diverzitása a csapadékeloszlás és a talajnedvesség változásának függvényében

Belső témavezető: Prof. Dr. Höhn Mária

egyetemi tanár

Növénytan Tanszék

A biológiai sokféleség megőrzése napjaink egyik legfontosabb ökológiai és társadalmi kihívása, mivel a klímaváltozás hatásai világszerte veszélyeztetik a fajokat. Ezek a globális folyamatok helyi szinten is érzékelhetőek, ezért különösen fontosak a lokális, hosszútávú megfigyelések, melyekkel a változások trendjei kimutathatóak és megelőző illetve helyreállító intézkedések dolgozhatók ki.

Dolgozatomban a Soroksári Botanikus Kert kékperjés „Reservatum” elnevezésű láprétjének vegetációs és szerkezeti változásait vizsgáltam, különös tekintettel a csapadékeloszlással és a talajnedvességgel összefüggésben. A vizsgálathoz a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, a soroksári Botanikus Kert, a Beyer Kreatív és a Szélessáv Közhasznú Alapítvány közös projektjének kereteiben készült fotósorozatokot elemeztem, melyek a Naturalapse adatbázisban kerültek rögzítésre. A vizsgálat célja annak feltárása volt, hogy a környezeti feltételek – elsősorban a csapadékeloszlás és a talajnedvesség – hogyan befolyásolják a láprét vegetációját és a természetességét. Ehhez négy fajt, a koloncos legyezőfüvet (*Filipendula vulgaris*), a mocsári kutyatejet (*Euphorbia palustris*), az északi galajt (*Galium boreale*), és kiemelten a szibériai nősziromot (*Iris sibirica*) figyeltem meg miként viselkednek több év távlatában. Azért ezeket a fajokat választottam, mert a képsorokon jól megfigyelhetőek, továbbá jól reagálnak a környezeti viszonyok változásaira, ezáltal a terület ökológiai állapotára.

Az eredményeim azt mutatják, hogy a „Reservatum” területén csökkent a természetesség, ami a vízháztartás felborulására utaló jelekben és a feltűnő özönfajokban mutatkozik meg. Utóbbi a kezelések rendszertelenségével magyarázható és sajnos a természetes növénytársulásokra kedvezőtlenül hat. A fajok egyedi vizsgálata során arra a következtetésre jutottam, hogy a

Filipendula vulgaris jelenléte a kora tavaszi felszíni vízborítottsággal van összefüggésben, az *Euphorbia palustris* gyarapodása a mérsékelten nedves és lúgos talajra utal, míg a *Galium boreale* megjelenése a képsorokon a téli időjárástól függ. Az *Iris sibirica* minden évben virágzott a területen, viszont virágzási dinamikája nagyban függ az éves csapadékmennyiségtől és a tavaszi hőmérséklet alakulásától: minél több volt a csapadék, és minél melegebb volt áprilisban, annál korábban kezdődött a virágzása. A virágzás hosszát is hőmérsékleti viszonyok befolyásolták.

Az eredmények összességében arra engednek következtetni, hogy a vegetáció érzékenyen reagál a klimatikus tényezők változásaira: a csapadék mennyisége és a hőmérséklet alakulása egyaránt befolyásolja a növényzet fejlődését. Bár a vizsgált évek között voltak kiugróak az *Iris sibirica* virágzásdinamikája tekintetében, az utolsó négy évben történt folyamatos csökkenés az állomány vitalitásának csökkenését jelezheti.

A vizsgálataim arra engednek következtetni, hogy a láprét megőrzése érdekében a jövőben érdemes lenne a bemutatott fajokat terepi vizsgálat során is felmérni, az állományok változásait megfigyelni, hogy pontosabb képet kapjunk a Soroksári Botanikus Kert lápréjtjének ökológiai állapotáról és annak változásairól.